

Mladi, alkohol i agresivnost

Županijski tim Virovitičko-podravške županije proveo je 2003. i 2004. ispitivanje javno-zdravstvenih potreba stanovništva županije u sklopu projekta "Zdrave županije"

Kad smo prije tri godine počeli raditi "sliku zdravlja" naše županije u sklopu projekta "zdravih županija", nismo od početka smatrali da će baš ponašanje mladih izbiti u prvi plan kao jedan od prioriteta zdravstvene problematike našega kraja. Kako bismo utvrdili što naši građani smatraju negativnim utjecajem na opću sliku zdravlja, proveli smo anketu među liječnicima, profesorima, svećenicima, građanima svih životnih dobi i zanimanja, na selu i u gradu. Anketom je obuhvaćeno ukupno 411 osoba.

I zanimljivo. Ono o čemu se u javnosti malo govorilo, agresivno ponašanje i konzumacija alkohola kod mladih osoba, u anonimnoj je anketi "isplivalo" kao gorući problem. Čudno? Samo na prvi pogled. Reći u javnosti kako nečije dijete pije, pa makar "samo" vikendom i makar "samo" nekoliko piva i navesti to kao problem, značilo bi u najmanju ruku izložiti se "čudnim pogledima" okoline u kojoj je "dobra kapljica" tradicija, a prekomjerna konzumacija tek dokaz dobrog raspoloženja. To manje čudi što smo, prilikom predstavljanja programa pred vijećnicima županijske Skupštine, bili zatečeni pitanjima: "Smatramo li da su naši mladi alkoholičari?" i "Što će reći drugi – kako u našoj Županiji odgajamo djecu?"

Mladi i alkohol

Naravno, ne smatramo da su naši mladi alkoholičari, i nije nam na kraj pameti na osnovi nekoliko slučajeva tako okarakterizirati "sve mlade". Ali da među njima ima već i registriranih alkoholičara pa i onih koji se liječe od ovisnosti o alkoholu, jest činjenica zabilježena u Zavodu za javno zdravstvo. Nažalost, u našem daljem istraživanju došli smo do podataka "iz prve ruke" od samih mladih ljudi o učestalosti i količini konzumacije alkohola i što je još važnije, o njihovu stavu prema tom ponašanju.

Da bismo provjerili odgovara li "mišljenje većine" stvarnim činjenicama, odlučili smo provesti ciljanu anketu među onima koji su "subjekti" predstavljenog problema. Anketirano je 60 mladića i 44 djevojke izabranih metodom "slučajnog odabira" između učenika I. – IV. razreda srednjih škola.

Na pitanje jesu li u proteklih mjesec dana konzumirali neko alkoholno piće, svih 104 učenika dalo je pozitivan odgovor! Od toga je 80 posto učenika odgovorilo – "svaki vikend", podjednako mladići i djevojke. O vrsti pića koje piju, 90 posto mladića odgovorilo je "pivo", dok 64 posto anketiranih

P: Reci mi Ivane, kada se dogodio tvoj prvi susret s alkoholom i koje je bilo tvoje prvo piće?

Ivan: Na kraju 7. razreda, na maturalcu. Te prve večeri u discu sam popio pet piva. Bilo mi je super.

P: Kako često si sada u dodiru s alkoholom?

Ivan: Uvijek kada izlazim van, a to je bar dva puta u tjednu, a vikendom obavezno.

P: Zašto piješ, zbog problema ili da se opustiš?

Ivan: Da se dobro zabavim.

P: Gdje piješ?

Ivan: Najviše privatno. Kupimo gajbu-dvije piva u trgovini, pa na razna mjesta.

P: Što najčešće piješ? I koliko popiješ u prosjeku po jednoj večeri izlaska?

Ivan: Pijem samo pivo. A količina, 7- 8, nekad se zalomi i desetak. Sve ovisi o društvu i lomi.

P: Je li ti se dogodio gubitak pamćenja dok si bio u fazi pijanstva?

Ivan: Par puta, i to onda kada smo se sa tima opijali. Pojma nisam imao ni kako sam došao kući ni s kim sam bio.

P: A problemi kod kuće, ima ih?

Ivan: Samo s mamom. Ona se ljuti bez veze. Kad odem kod tate, on me razumije. Tata kaže da muškarac kroz piće sazrijeva.

P: I za kraj, imaš li možda kakav prijedlog što bi trebalo ponuditi mladima u zamjenu za alkohol?

Ivan: Ništa. Ovako je baš dobro.

djevojaka pije žestoka pića, a podjednako i vino. Na pitanje koliko flaša ili čaša popiju tijekom jedne večeri, 60 posto anketiranih mladića odgovorilo je da u prosjeku za jednu večer popije 6-7 flaša piva, dok 48 posto djevojaka u jednoj večeri popije po 4-5 čaša žestokog pića i "po koju čašu vina"! Na pitanje gdje piju, dobili smo odgovor kako 60 posto anketiranih najviše pije po kafićima, a 40 posto na privatnim zabavama.

Kako bismo približili "dubinu" tog ponašanja koje nam se nametnulo kao prioritarno, proveli smo kvalitativno istraživanje putem intervjua među učenicima srednjih škola na području županije. Intervjue je vodila viša medicinska sestra Ljiljana Maljak, članica našeg tima. Izdvojit ćemo dva.

Da bismo se uvjerali u istinitost ovih izjava, jer možda se dečki i cure samo "prave važni", provjerili smo to u razgovoru s liječnicom Hitne medicinske pomoći u Viroviti.

Ovako dobiveni podaci nisu tek "puka statistika" i ne mogu nas ostaviti ravnodušnim. Činjenica da se pojedini mladići i djevojke koji konzumiraju alkohol ne mogu svrstati u dobre ili loše učenike, u one sa sela ili iz grada, u bogate ili siromašne, u djecu iz sređenih ili nesređenih obitelji, daje posebnu težinu cijelom problemu. Očito, ostaje puno posla, zar ne? A kad nas posao čeka, valja ga se i prihvatiti.

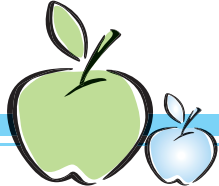
Gdje se pije? Svagdje, ali najčešće u kafićima i na tulumima. Kad? Najčešće vikendom. Probali smo jedan eksperiment. Ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo dr. Saša Baranjac i medicinska sestra Ljiljana Maljak organizirali su "Mandarina party", po uzoru na slične "Stela" ili "Gin party". No ovdje nije bilo alkohola, nego sokovi i mandarine. I druženje uz glazbu kakvu mladi vole. Odaziv je bio dobar. Promet znatno manji nego kada se toči pivo i žestice. "Zgodno za promjenu", bio je komentar mladih. Ipak, samo "za malu promjenu".

To je bio jedan pokušaj "na polju" kako ponuditi mladima drukčiji način zabave. Da vidimo što se radi na onim poljima na kojima je zakonski već sve regulirano: zabrana točenja alkohola mladima od 18 godina! I tu smo se upustili u kvalitativno istraživanje i razgovarali s konobarima u kafićima.

Dobro. Dečki "rade svoj posao", cilj im je zarada, nisu oni policajci. Da vidimo što onda rade oni koji trebaju biti "policajci". Od inspektorata su zatraženi podaci o provedenim kontrolama točenja alkohola maloljetnicima u našim kafićima. Prvo smo se obratili Županijskom inspektoratu, upućeni smo na Zagreb, iz Zagreba na Osijek i onda natrag u našu Viroviticu. Dobili smo ove podatke.

U 2004. obavljeno je 29 inspeksijskih nadzora u trgovinama kojima je obuhvaćena kontrola prodaje alkohola i duhanskih proizvoda mladima od 18 godina. Ukupno su utvrđena četiri prekršaja i to – neisticanje oznake o zabrani prodaje duhanskih proizvoda. Obavljenih nadzora u ugostiteljskim objektima o posluživanju alkoholnih pića maloljetnim osobama bilo je 216 na području naše županije. Utvrđen je tek jedan prekršaj i podnesen jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka!

U svom komentaru državni inspektorat navodi kako je "sve učestalija pojava na području grada Virovitice, a i na području Virovitičko-podravške županije od sve mlade osobe okupljaju na javnim površinama, gdje konzumiraju alkoholna pića i duhanske

proizvode, što su okolnosti u kojima nemamo ovlasti djelovati..."

Ne znamo koliko je inspektora na našem području, a još manje koliko je tek kafića i prodavaonica s pićima. Čemu onda ova zabrana? I da li se zabranama uopće postiže cilj? Ovo pitanje ostavljamo otvorenim za sociologe i psihologe. A mi ćemo se vratiti na ono pitanje jednog člana tadašnje županijske Skupštine, odnosno, mislimo li da su naši mladi alkoholičari?

Mladi u našoj sredini traže put u svoju budućnost kroz sustav obrazovanja koji ne garantira posao, kroz posao koji ne garantira zaradu, kroz zaradu koja ne garantira sigurnu budućnost. Umjesto kulturnih događanja nude im se kafići, umjesto pristupačnih ulaznica za koncerte ili športske priredbe – vino po 10 kuna i kućne zabave. Ne, naši mladi nisu alkoholičari. Pomažemo li im mi, kao društvo u cjelini, da to postanu?

Agresivnost mladih

Ako mladi već oponašaju stavove svoje okoline i svojih idola, onda je i pojačana agresivnost među njima "normalna" pojava. Anketa koja je provedena tijekom siječnja 2004. s ukupno 2325 ispitanika iz 17 osnovnih i srednjih škola na području Virovitičko-podravške županije potvrdila je pretpostavku od koje se krenulo u ovo istraživanje, a ta je kako je agresivnost kod mladih sve više i više prisutna.

Ispitivanjem o verbalnoj agresiji, više od polovice ispitanika izjavilo je da im je netko rekao nešto ružno zbog čega se nisu dobro osjećali, i ta se situacija događala najčešće u višim razredima. Također, ova se situacija češće događa djevojčicama. Uzvrat najčešće nije bilo vraćanje istom mjerom ili prešućivanje. Vraćanje istom mjerom bilo je češće kod srednjoškolaca. Ženski ispitanici, ispitanici nižih razreda, kao i osnovnoškolci te ispitanici sa sela, češće su prešutjeli situaciju u kojoj im je netko rekao nešto ružno zbog čega se nisu dobro osjećali.

Što se tiče fizičke agresije, najveći se broj ispitanika nije ni jednom potukao tijekom proteklog mjeseca (što ne znači da se nisu nikada potukli), dok se dio ispitanika (13,4 posto, što na našem uzorku čini 312 ispitanika) potukao jednom do dvaput samo tijekom prošlog mjeseca.

Svega 6 posto ispitanika je zadobilo ozljede u nekoj tučnjavi tijekom proteklih godinu dana, zbog kojih su morali ići na liječnički pregled. Oko četvrtine ispitanika bilo je ozlijeđeno ili ošamareno od prijatelja /prijateljica tijekom protekle godine, i to značajno više ispitanika osnovne škole te ispitanika 8. razreda u odnosu na 7. razred osnovne škole i 2. razred srednje škole.

Iz analize rezultata očigledno je da je fizička agresija češća u nižim razredima i u osnovnoj školi te među ispitanicima, u odnosu na ispitanice. Povezavši ove rezultate s rezulta-

tima koji su pokazali zastupljenost verbalne agresije, jasno je da agresivno ponašanje prerasta iz fizičkog u verbalno. Isto tako, verbalna je agresija češća kod ispitanica, a fizička kod ispitanika.

Agresija u obliku prisile da se nešto učini ili da se iznudi novac pokazuje da je četvrtina ispitanika bila u situaciji da ih je netko tražio novac, i to znatno više ispitanika iz srednje škole. Značajno više ispitanika doživjelo je da netko na njih vrši pritisak da učine nešto što ne žele, u odnosu na ispitanice.

Ispitivala se i učestalost nošenja oružja, a oko 12 posto ispitanika je izjavilo da je nosilo neku vrstu oružja, i to značajno više ispitanika iz srednje škole.

Cilj je ovog ispitivanja bio utvrditi koliko i na koji način je agresivno ponašanje prisutno kod mladih. Dobiveni rezultati pokazuju kako velik broj mladih pribjegava agresiji (bilo verbalnoj, bilo fizičkoj). Na neku agresivnu situaciju 47 posto ispitanika bi vratilo istom mjerom, a 41 posto bi prešutjelo. Valja naglasiti da je i jedna i druga situacija zapravo agresija – ili na nekoga drugoga, ili na sebe. Količina frustracije i ljutnje koja se pojavi u čovjeku kada je ugrožen, mora se na neki način izbaciti van.

Robert Korotaj, dipl. iur.

Ljiljana Maljak, VMS

Desa Kolesarić, ing. med. biok.

P: Reci mi Marina, jesi li se do sada susrela s alkoholom?

Marina: Prvi put sam se napila kada sam bila mala djevojčica. Imala sam oko 6 godina. Roditelji su nešto slavili, bilo je puno gostiju i puno pića. Ja sam pila ono što i oni, a da me ne vide. Znam samo da mi je bilo jako zlo i da sam završila u bolnici.

P: Sigurno ti je dugo trebalo da to zaboraviš?

Marina: Puno godina. Nisam ništa od alkohola popila dok nisam krenula u srednju školu.

P: Koliko često si sada u dodiru s alkoholom?

Marina: Svaki vikend.

P: Zašto piješ? Zbog problema ili da se opustiš?

Marina: Da se opustim. Dosta sam zatvorena osoba, a alkohol me opušta.

P: Gdje piješ? U kafićima, discu ili u privatnom aranžmanu?

Marina: U kafiću.

P: Piješ samo u društvu ili voliš popiti i onda kada si sama?

Marina: Ako nađem nešto kod kuće popijem i kad sam sama. Ne volim se osjećati bez veze. Želim uvijek biti vesela. Obožavam votku, a i bambus. Količina ovisi o tulumu, društvu. Prosječno oko 8-10 pića. U početku večeri najviše, toliko da se podigne raspoloženje.

P: Je li ti se koji put dogodio gubitak pamćenja uslijed pijanstva?

Marina: Da, s jednog tuluma su me odvezli bez svijesti. Završila sam u hitnoj, na ispiranju želuca.

P: Misliš li da možeš prestati piti u bilo kojem trenutku?

Marina: Da, zašto ne? Ali dok je društva, bit će i pića.

P: I na kraju, Marina, imaš li možda kakav prijedlog što bi trebalo ponuditi mladima u zamjenu za alkohol?

Marina: Možda kakve bezalkoholne tulume. To bi moglo biti dobro. Čula sam da je bio "Mandarina party" u Vanadis i da je bilo dobro.

